

Po stopách českých exulantů

České památky v cizině

12 pohlednic

Po stopách českých exulantů

Po katastrofě bělohorské, kdy pochována v Čechách svoboda lidu i volnost vyznání, nastalo hromadné opouštění vlasti. V kruté zimě r. 1628 opustilo přes 30 000 rodin, mezi nimi mnoho šlechtických, svůj domov a usadily se v Sasku, Slezsku a Polsku. Jejich příkladu následovaly v pozdějších letech další zástupy, které pak založily náboženské obce v Drážďanech, Žitavě a zejména ve Velkém Hennersdorfu a Gerlachsheimu. Do Braniborska se však záneodvažovaly stěhovati. Teprve když vídeňský dvůr protestoval u tehdejšího saského kurfiřta proti přijetí českých exulantů a tito zvěděli, že množství solnohradských vyhnanců našlo v Braniborsku pod ochranou Bedřicha Viléma I. bezpečný útulek, vyslali hennersdorfští 12 člennou deputací s kazatelem Liberdou v čele, jež žádala krále o svolení, aby se čeští vyhnanci směli v Braniborsku usaditi.

Král svolil a tak přišlo r. 1732 na 500 Čechů do Berlína. Počet tento neustále vzrůstal, takže již r. 1738 bylo v Berlíně 1557 českých vyhnanců. Výživa jim byla usnadněna tím, že každý dostal volné právo měšťanské i mistrovské a byl na 5 let sproštěn daní. Kromě toho obdrželi několik set tolarů na zakoupení lnu. Na stavbu kostela daroval král 2000 tolarů. Kostel vystavěn na rohu Krausen- a Mauerstrasse a 12. května 1737 vysvěcen; nazván byl kostelem betlémským. Téhož roku vykázán byl vyhnancům vlastní hřbitov a zároveň fara i škola. Betlémský kostel byl r. 1883 opraven a obdržel svoji dnešní podobu.

Dalším zástupům, které se v Berlíně usaditi chtěly, vykázal král pozemky v okolí Berlína a tak povstala kolem r. 1750 řada českých osad v okolí berlínském, na př. Nová Ves, Rixdorf, Schöneberg, Friedrichshagen, Luckenwalde, Kopník a j.

České památky v cizině.

Betlémský kostel českých exulantů ve středu Berlína (Mauerstrasse) vystavěný v r. 1736

České památky v cizině.

Nová Ves u Postupimi: kostel českých exulantů vystavěný v r. 1752.

České památky v cizině.

Nová Ves u Postupimi:
domky cechu českých tkalců založeného r. 1768

České památky v cizině.

Český Rixdorf u Berlína: kostel českobratrské obce

České památky v cizině.

Český Rixdorf u Berlína: vnitřek českobratrského kostela.

České památky v cizině.

Český Rixdorf u Berlína: zákoutí vesnice českých exulantů.

<u>České památky</u>
<u>v cizině.</u>

Český Rixdorf u Berlína:
brána českobratrského hřbitova.

České památky v cizině.

Český Rixdorf u Berlína: hřbitov českobratrské obce.

Wdowa
Marya
Peššikarowa,
roz: Vecháčkowa,
naroz: w Mes. Apr. 1702
w Čermny na Landsk.
Panstwij w Čechách.
Usnula w Pánu,
Dne 30 Sept: 1775.

Anna
Slawikowa
byla narozena w Čze
chach w Dobrančj.
w Roku 1708.
Usnula w Pánu
Dne 2 Febr: 1768.
swého Stářj 60 Let.

Zde Odpočjwá Stánek
Jana
Vultrabkowyho
Narozeny dne 13. Junij
1748 w Rikstorffu
Odebral se k Spasyteli
dne 23. Jan. 1758.

Zde Odpočjwá Stánek
Marye
Bartowy
Narozena 1716 dne 22 Sept.
w Čechach w Wesn. Čermny
Odebrala se k Spasyteli
dne 7. Nov. 1758.

Zde odpočjwá Stánek
Magdaleny
Štěpanowy.
Naroz: w Čech: Wes: Lhot
Odebra k Spasyteli
Ao: 1757: dne 13 dec:
Stáři 6-6 Mynati

Kateřina
MARŠOWA
Narozena Ao. 1750.
w Ryxdorffu.
Odebrala se k Spasyteli,
Dne 25. Junij 1762.

Christian David
DANIEL
Narozeny
Dne 17 Octbr. 1752
Odebral se k Spasyteli,
Dne 13 Octbr. 1762.

Zde Odpočjwá Stánek
Anny Rozyny
Hanansskowy
Narozena dne 11 Nov. 1761
w Riksdorfu
Odebrala se k Spasyteli
dne 1. feb. 1769.

Zde Odpočjwá Stánek
Jana Friedricha
Mikolaskyho:
Narozeny 1752 dne 8.
Dec. w Riksdorffu
Odebral se k Spasyteli
dne 14 Nov. 1758.

Rozyna
Wegprahticka
byla narozena:
Dne 7 Apr. 1731.
w Čermny.
Odebrala se do
Zdrawé Rzjsse:
Dne 3 Dec. 1768.

Zde Odpočiwá Stánek
Kateřiny
Peššikarowy
Narozená 1726 w Čech:
w Wesnicy Krchleb
Odessla k Spasyteli
dne 28 Octob. 1758

Auguste Wilhelmine
Jansa
geboren den 15. Februar
1828
entschlafen den 12. März
1828.
Wohl auch diesem Kinde!
Es stirbt nicht zu geschwinde.
Zeuch hin, du liebes Kind!
Du gehest ja nur schlafen,
Und bleibest bei den Schafen,
Die ewig unsers Jesu sind.

České památky v cizině.

Český Rixdorf u Berlína: náhrobní kameny českých exulantů ve zdi českobratrského hřbitova.

České památky v cizině.

Český Rixdorf u Berlína: náhrobní kameny českých exulantů ve zdi českobratrského hřbitova.

České památky
v cizině.

Český Rixdorf u Berlína: kostel české obce luterské na rohu ulice Jana Husi.

U Postupími byla rolnická osada Neuendorf. Na jaře r. 1751 založili u Neuendorfu čeští exulanti osadu novou a pojmenovali ji **Nová Ves**. V září r. 1751 měla osada již přes 60 českých tkalcovských rodin. V r. 1752 počali exulanti se stavbou českého kostela, který 16. května 1753 zasvěcen. Kostelní pečeť má podnes nápis: nahoře „pod twau ochranau" a dole „cyrkwe w Nowewsy". Během 19. století obě obce zmohutněly a splynuly v r. 1907 v jeden celek. O jméně města bylo rozhodnuto hlasováním: na památku zakladatelů významného tkalcovského průmyslu města rozhodnuto pro staré české pojmenování Nowawes.

V tutéž dobu usadilo se 83 českých rodin ve vesnici **Rixdorfu** u Berlína. Zde si Čechové zbudovali církevní obec a založili českou školu. Z vesnice Rixdorfu povstaly dvě osady: Německý Rixdorf a **Český Rixdorf**, které teprve r. 1874 v jednu obec sloučeny. Posledním rychtářem Českého Rixdorfu byl bratr Daniel Wanclik. Dlouhou řadu let žili zde čeští exulanti životem českým, aniž přijímali cizích zvyků a obyčejů. Koncem 19. století se stal Rixdorf městem samostatným, komunikace, stavební ruch a průmyslové podniky učinily z něj velké předměstí Berlína. Jméno Rixdorfu změněno od r. 1912 na Nový Kolín (Neukölln). Co dnes každého Čecha do Nového Kolína vábí, jest starý český hřbitov, na němž odpočívají čeští exulanti. Náhrobní kameny jejich rovů se nyní nalezají ve hřbitovní zdi. Nápisy jejich jsou skoro vesměs české, švabachem tesané. Jsou tklivé, svým obsahem i formou.

V pečeti české církve rixdorfské jest heslo: „Lev ostříhá holubičku." České holubice rixdorfské nemohl lev uchrániti.

Chránila ji dosti dlouho bible, hluboké náboženské přesvědčení, které spojovalo všechny údy české obce v jeden celek také jazykově. Avšak i tento koutek starého českého Rixdorfu padne jistě časem za oběť asanaci. Čas setřel svéráz národní. Tento český kout jest dnes už jen pomníkem starých dob, pomníkem tragedie české víry a kultury a zmizí jednou docela. Vnější nivelisace dokončí nivelisaci vnitřní.

A. Přikryl.